

vedtage en Lov som denne uden at vide, hvad den vilde koste. Jeg skal dertil sige, at jeg jo ganske vist gaar ud fra, at man, inden denne Lov endelig forlader Rigsdagen, vil søge at danne sig en approksimativ Mening om, hvilke Udgifter, den vil medføre. Naar der ikke allerede er gjort et Forsøg derpaa, ligger det i de Grunde, jeg allerede gentagne Gange under disse Forhandlinger har haft Lejlighed til at fremføre, at man ikke kan danne sig en saadan Mening, før man ved saa omtrent, hvorledes Loven vil blive. Det vil man jo vide saa omtrent eller rettere sagt bestemt, naar Lovforslaget kommer saa langt, at det kommer i Fællesudvalg og der bliver behandlet. Da, men ogsaa først da, vil det være Tiden at søge at danne sig tilnærmelsesvis en Opgørelse af de Udgifter, Lovforslaget vil medføre, efter min Mening ikke for da at lade det falde, hvis man da synes, at det koster for meget, men for, hvis man synes, at Udgifterne blive for store, at søge paa den ene eller anden Maade at reducere disse Udgifter saaledes, at de Principper, der ere foreskrevne ved Grundloven, dog kunne blive gennemførte og løste.

L. Modsetning til det ærede 11te kongevalgte Medlem mener jeg, at Løsningen af denne Sag netop er i fuld Overensstemmelse med Grundlovens Aand, og ikke alene med Grundlovens Bogstav. Naar man ser hen til den os alle bekendte Tid, der gik forud for Grundlovens Indførelse, hele den Bevægelse, der gav Stødet til Grundlovens Indførelse, og hele den Aand, der herskede den Gang, og som ogsaa besjælede Forhandlingerne paa den grundlovgivende Rigsdag, saa er det sikkert ganske uimodsigeligt, at dette, at adskille Retsplejen fra Forvaltningen for at sikre Domstolenes Uafhængighed, i højeste Grad var i Grundlovgivernes Aand. Dette at indføre Offentlighed og Mundtlighed i Retsplejen, at forhindre, at Retsplejens Udøvelse foregik i det skjulte bag lukkede Døre eller gemte sig i støvede Akter som Folk, der ikke havde speciel Interesse i Sagen, ikke havde nogen Adgang til, var noget, der var ganske i Grundlovgivernes Aand, det kan sikkert ikke bestrides. Og det kan sikkert heller ikke bestrides, at det var i Grundlovgivernes Aand, at man vilde beskytte dem, der vare sigtede for grove Forbrydelser, mod Fejltagelser og Vilkaarligheder fra Domstolens Side, ikke ved at flytte den afgørende Domsmagt bort fra de retskyndige Domstole, men ved at foreskrive, at Nævninger skulle med-

virke ved disse Sagers Afgørelse. Og endelig er det ganske utvivlsomt, at det var i Grundlovgivernes Aand, at naar der opstod Sager, der rejste sig af politiske Lovovertrædelser, saa var det noget, der ikke skulde afgøres alene af de retskyndige Dommere, men som Befolkningen ogsaa skulde have Adgang til at sige et Ord med om. At alt det, jeg her siger, er rigtigt, er noget, som efter min Mening enhver maa kunne slutte sig til, naar han blot i Tankerne gennemgaar alle de Begivenheder og alle de Bevægelser, der gik forud for Grundlovens Givelse og førte hertil. Og jeg tør paastaa, selv om det ærede 11te kongevalgte Medlem (Estrup) vedblivende skulde modsige mig deri, at denne Sags Løsning paa den foreslaaede Maade fremfor nogen anden er stemmende ikke blot med Grundlovens Ord, men ogsaa med Grundlovens Aand.

Estrup: Jeg vil begynde med at takke den højtærede Minister for hans Løfte om, at man senere skal faa en Opgørelse, og, som jeg haaber, en ret paalidelig Opgørelse over, hvad denne Reform vil koste. Det er meget godt at have noget saadant i Vente, men det er jo bagefter, naar man først har vedtaget Sagen, saa er man nødt til at betale hvad den koster. Jeg tror, at det vilde have været rigtigt, om man havde søgt, i alt Fald tilnærmelsesvis, tidligere at klare Begreberne om, hvad Sagen vil koste. — Fra anden Side er der ogsaa gjort opmærksom paa, at der er en Ængstelse i Befolkningen for, at selve Sagerføringen vil blive dyrere for Befolkningen; jeg tør ikke have nogen Mening om, hvorvidt denne Ængstelse er begrundet, men den er til Stede og er ogsaa kommen til Orde her. Jeg tror, der havde været Grund til, om man havde søgt saa vidt muligt, om ikke fuldstændig nøjagtigt, at klare Begreberne om alt saadant, førend man vedtog en Lov af den Betydning som denne Retsreform. — Jeg maa være bleven slem misforstaaet, naar man virkelig har kunnet antage, at jeg vilde sige, at Nævningeinstitutionen er stridende mod Grundlovens Aand. Det har jeg ikke sagt, jeg har kun sagt, at i mine Tanker var det langt bedre, at man i det hele mindedes Grundlovens Aand i den Udviklingsgang, som her finder Sted, end at man nu vil hæfte sig og binde sig til Grundlovens Ord. Thi alt det, som den ærede Minister udtalte som Datidens Mening om, hvad der skulde opnaas gennem Forandringer i Retsinstitutionerne, kan jo meget godt naas uden